

Temat: Różnice w cząsteczkowej budowie ciał stałych, cieczy i gazów. Gaz w zamkniętym zbiorniku.

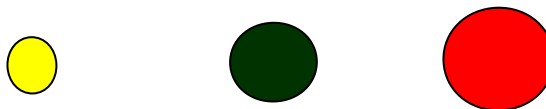
Jakie właściwości ma woda w różnych stanach skupienia?

Analiza właściwości wody w różnych stanach skupienia

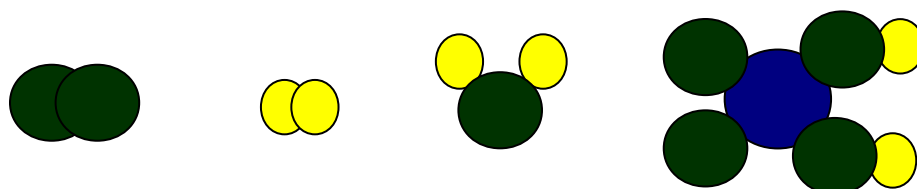
W każdym z trzech stanów skupienia mamy tą samą substancję – wodę ale w zależności od stanu w jakim się znajduje ma ona różne właściwości. Ponieważ stale mamy do czynienia z tą samą substancją jej różne własności muszą wynikać z jej budowy wewnętrznej

Podstawowe pojęcia związane z budową materii

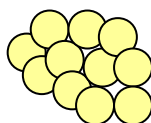
Atom – najmniejsza niepodzielna część pierwiastka reprezentująca wszystkie jego cechy, np. atom wodoru H, tlenu O, rtęci Hg...

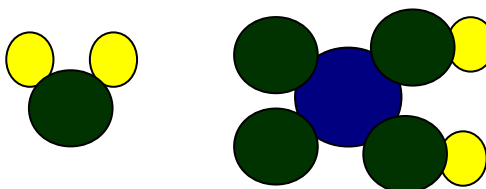
Cząsteczka – zbiór, połączenie przynajmniej dwóch atomów np. H_2 , O_2 , H_2O , H_2SO_4

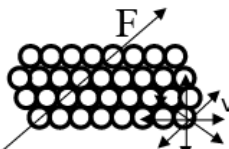
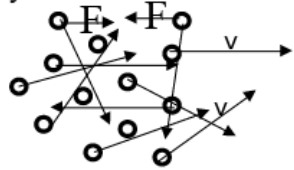
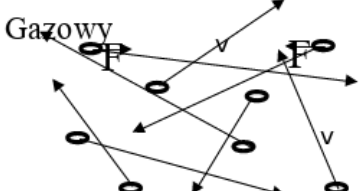
Pierwiastek – zbiór atomów tego samego rodzaju

Związek chemiczny - zbiór, połączenie atomów przynajmniej dwóch różnych pierwiastków np. H_2O , H_2SO_4

Budowa wewnętrzna substancji

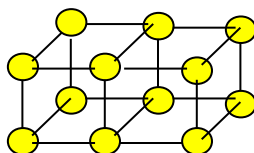
Stan skupienia, Schemat budowy wewnętrznej	Cechy budowy wewnętrznej	Cechy materii wynikające z cech budowy wewnętrznej
<p>STAŁY</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo małe odległości pomiędzy cząsteczkami, nie można ich zmniejszyć • Bardzo silne oddziaływania międzycząsteczkowe • Cząsteczki wykonują ruch drgający we wszystkich kierunkach 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieściśliwe • Mają własny kształt i objętość
<p>Ciekły</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielkie odległości międzycząsteczkowe, nie można ich zmniejszyć • Oddziaływania międzycząsteczkowe silniejsze niż w gazach ale słabsze niż w ciałach stałych • Ruch chaotyczny cząsteczek 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieściśliwe • Mają własną objętość, ale nie mają własnego kształtu
<p>Gazowy</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Duże odległości międzycząsteczkowe, można je zmniejszyć • Bardzo słabe oddziaływania międzycząsteczkowe • Chaotyczny ruch cząsteczek z bardzo dużymi prędkościami 	<ul style="list-style-type: none"> • Ściśliwe • Brak własnego kształtu i objętości

Budowa krystaliczna materii

Większość ciał stałych ma **budowę krystaliczną**.

Oznacza to, że :

- cząsteczki substancji tworzącej te ciała ułożone są w regularny sposób
- cząsteczki substancji tworzącej te ciała ułożone są bardzo ściśle
- cząsteczki substancji tworzącej te ciała wykonują drgania wokół położenia równowagi. przez sąsiednie cząsteczki są przyciągane gdy się za bardzo oddalają przez sąsiednie cząsteczki są odpychane gdy się za bardzo zbliżają.
- ciała o budowie krystalicznej zmieniają stan skupienia ze stałego na ciekły podobnie jak woda.

Jeśli ciało nie ma budowy krystalicznej, ma **budowę bezpostaciową**. Przykładem może być szkło (masło). Wówczas przy zmianie stanu skupienia robi się miękkie.

Jak zachowują się cząsteczki gazu w zamkniętym zbiorniku?

- a) stale poruszają się ruchem chaotycznym
- b) zderzają się ze sobą wzajemnie i uderzają w ścianki naczyń
- c) ponieważ jest ich bardzo dużo ścianki naczyń są stale bombardowane – efekt jest taki sam jakby stała siła naciskała na ścianki naczyń

Od czego zależy ciśnienie gazu w zbiorniku

Ilość substancji w zbiorniku – im więcej cząsteczek gazu znajduje się w zbiorniku tym częściej zderzają się one ze ściankami naczyń - np. napełnianie butli gazowych, pompowanie opon samochodowych

Temperatura substancji w zbiorniku – im wyższa jest temperatura gazu tym szybciej poruszają się jego cząsteczki, częściej i mocniej uderzają w ścianki naczyń - (ostrzeżenia na dezodorantach o nie podgrzewaniu zbiornika, wybuchy butli z gazami w czasie pożarów, naprawianie piłeczek pingpongowych)

Objętość zbiornika – jeśli zmniejszamy objętość zbiornika wzrasta ilość cząsteczek przypadających na jednostkę objętości – efekt jaki uzyskujemy jest analogiczny jak w przypadku zwiększania liczby cząsteczek w zbiorniku - ciśnienie powietrza w strzykawce rośnie gdy zmniejszamy jej objętość wciskając tłok oraz maleje gdy wyciągamy tłok zwiększając jej objętość

W jaki sposób można zwiększyć ciśnienie gazu w zbiorniku

Przy stałej objętości zbiornika:

1. zwiększyć ilość substancji w danej objętości zbiornika np. napełnianie butli gazowych, pompowanie opon samochodowych
2. zwiększyć temperaturę substancji

Przy stałej masie substancji:

3. zmniejszyć objętość zbiornika

